

**ЖАМУнун түптөлгөндүгүнүн 95, түзүлгөндүгүнүн 25 жылдык маарекесин утурлап.
ПЕДАГОГИКАЛЫК ОКУУ ЖАЙДАН МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТТИ
КАРАЙ ЖОЛДО**

Ураимов К.М. – ЖАМУнун доценти, п.и.к.

**«Бир даам сызган жериңе миң жолу
салам айт» (Эл сөзү)**

Кыргыз Республикасынын Президентинин 1993-жылдын апрелиндеги указына ылайык Жалал-Абад мамлекеттик университетинин түзүлүп калышы жөн жеринен эмес. Бул жөнүндө кандай айтсак да ошол мезгилге чейин анын ордунда СССРге даңкы угулган легендарлуу Жалал-Абад педагогикалык окуу жайынын түптөлүшү буга негиз болгондугу акыйкат чындык. Анткени кылымга тете жолду басып өткөн Жалал-Абад педагогикалык окуу жайынын XX кылымдын биринчи чейрегинде түптөлүшүнүн тарыхый чоң мааниси бар.

Жалал-Абад педагогикалык окуу жайы Кыргызстандын ар кайсы райондоруна башталгыч класстардын мугалими жана улук пионер вожатый, бала бакча тарбиячысы, дене тарбия, сүрөт, черчение мугалими адистиктери боюнча квалификациялуу миңдеген адис-кадрларды тарбиялап чыгарган. Окуу жайдын алгачкы уюшулган жылдарында жазуучулар Жума Жамгырчиев, Ташым Байжиев, сүрөтчү Гапар Айтиев, адабиятчы Тазабек Саманчин сыяктуу инсандар иштеген. Жалал-Абад педагогикалык окуу жайын бүтүргөндөрдүн катарынан белгилүү сүрөтчү Сабырбек Акылбеков, акын-жазуучулар: Жоомарт Бөкөнбаев, Темиркул Үмөталиев, Төлөн Шамшиев, Түмөнбай Байзаков, Жунай Мавлянов, Төлөгөн Мамеев, Омор Сооронов, Шабданбай Абдраманов, профессорлор: филол.и.д. Муктар Борбугулов, филос.и.д. Рахат Ачылова, п.и.д. А.Алимбеков, мамлекеттик ишмерлер Нургазы Бримкулов, Шайык Жамансариев сыяктуу көптөгөн таланттуу инсандар чыккан.

Мына ушундай атактуу инсандар чыккан окуу жайдын 64-бүтүрүүчүсү экендигиме сыймыктанам жана кайда болсо да анда бизге жан дили менен билим, тарбия берген агай-эжейлерибизди ар дайым сыймыктануу менен эскерип келем. Биз алардын жолун жолдоп, алар айткандай алардын ишке ашыра албай калган максат-мүдөөлөрүн ишке ашыруунун үстүндө талбай эмгектенип келе жаткан чагыбыз. Учурунда чейрек кылым педагогикалык окуу жайын жетектеген Бекболот Нышанов агайдын өз жамаатына гумандуу мамилеси, алардын аркы-берки иштерине, арыз-муңуна калыс карашы, студенттерге болгон аталык камкордугу күн бүгүнкүдөй биздин эсибизде. Ал ар дайым студенттердин талабын талашкан, мугалимдерине кам көргөн. мындай инсандар көп болгон.

Сөзүбүз куру болбош үчүн бизге чын дилинен берилип таалим-тарбия берген агай-эжейлер жөнүндө токтоло кетели. Бизге аталык мээримин аябаган, келечектен көптү үмүттөндүргөн инсан катарына кошулушубузга салымы зор агайыбыз-Таңатаров Абдыкар. Агай бизге 4 жыл бою куратор болду. Анын темирдей тартипти принцип туткан жетекчи экендигин азыр да байкоого болот. Ал ар бир жүрүш-турушубузга терең маани берип, биздин жашообуздун эртеңки келечеги үчүн астейдил кам көргөндүгүн ал кезде балалык кыял менен мүмкүн түшүнбөгөн чыгарбыз. Бирок бүтүп баратканыбызда кадимкидей көзүнө жаш алып, бизге ак батасын берип узатканын ушул кезге чейин унута албайм. Математика сабагынан берген Сайитмаматова Манзура (биз аны Зуура эжеке дечүүбүз). Чынында бул эженин гумандуулук жагы абдан күчтүү эле. Өзү эскергендей өз балдарынан

да бизди жакын көрүп, биз үчүн бүт дитин коюп, жан дили менен сабак өтчү жана аны талап кыла билчү. Тарых сабагынан берген Тургунбаева Алтынай эжекебиз бизге астейдил кам көрүп, өзүнүн каражатынын эсебинен кыргызстандын түрдүү аймактарындагы тарыхый музейлерге, эстелик жайларга алып барып, элибиздин тарыхы, маданияты, салт-санаасы менен тааныштырып келчү. Музыка сабагынан обончу, аткаруучу Аскаралы Касымов агайыбыз музыка дүйнөсүнө алып кирип, андагы ноталардын сырларын чечмелеп үйрөтүп, ар бирибиз бир-экиден текстерге обон жазып калганбыз десем аша чапкандык болбос. Мисалы менин “Булуттар”, “Бөбөктөргө” деген обондорум болор эле. Сабактан тышкаркы мезгилдерде да бош убактыбыз болчу эмес. Эркек, кыз дебей түрдүү спорт секцияларынан тышкары окуу жайдын алдында уюшулган музыкалык жекече сабактарга каттачубуз. Айрым музыкалык “чымыны” бар эркек балдар үйлөмө аспаптар оркестринде түрдүү аспаптарда ойночубуз. Мен альт, баритон, урма аспап, труба өңдүү аспаптарда ойноп жүрдүм. Оркестрдин жетекчиси Улуу Ата Мекендик согуштун ардагери Петр Гаврилович Василевский деген агай болор эле. Ал балдарды абдан сүйгөн, өз ишин мыкты билген инсан болчу. Мына ушундай чын дилинен берилип эмгек сиңирген агай-эжекелер арбын болуп, бизге чыныгы турмуштан өз ордубузду таап алууга туура жол көрсөтүшкөнүн бүгүн далилдеп отургандайбыз. Жалал-Абад педагогикалык окуу жайын аяктап, өндүрүштө иштеп жаткан мезгилибизде да алдыңкы орундарда болуп, чыныгы педагогикалык түйшүктүн түрдүү баскычтарын зор изденүү менен басып өтүп келебиз.

Ал мезгилдерде студенттерсиз өкмөттүн иши жүрчү эмес. Кала берсе курулуш отряддарын түзүп, СССРдин ар түрдү аймактарына (азыркы КМШ өлкөлөрүнө) иштегени барып келчүбүз. Күзүндө болсо сабактан мурда айыл-чарба жумуштары бизди тосуп алар эле. Айыл-чарба жумуштары бери дегенде 3 айга созулуп, кыш кирип келгенде гана окууга кайтчуубуз. 3 ай окуп, окубай кайра талаачылык жазгы жумуштарына тартылчуубуз. Бирок бардык программаларды толук өздөштүрүп, тездетилген программанын негизинде баарына жетишип алчубуз.

Учурда аталган окуу жайдын ар түрдүү адистиктер боюнча аяктаган бир топ бүтүрүүчүсү Жалал-Абад мамлекеттик университетинин түрдүү адистиктеринде үзүрлүү эмгектенишүүдө.

1. Исмаилов Марипбек – дене тарбия бөлүмүн бүтүргөн (1963-1965-ж.ж.). Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин “Дене тарбия жана спорт” кафедрасынын улук окутуучусу;
2. Сулайманов Эртабылды – мектептер бөлүмүн артыкчылык диплому менен аяктаган (1968-1972-ж.ж.) тарых илимдеринин кандидаты, профессор. ЖАМУнун Тарых кафедрасынын профессору;
3. Мойдунов Тайирбек - дене тарбия бөлүмүн артыкчылык диплому менен бүтүргөн (1969-1971-ж.ж.). Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин “Дене тарбия жана спорт” кафедрасынын профессору;
4. Авазов Макамбай - дене тарбия бөлүмүн бүтүргөн. (1971-1973-ж.ж.)
Учурда Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин “Педагогика жана психология” кафедрасынын улук окутуучусу;
5. Баитова Нуржан Дарманкуловна – мектептер бөлүмүн артыкчылык диплому менен аяктаган. (1973-1977-ж.ж.) Учурда Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин “Жогорку математика жана математиканы окутуунун технологиялары” кафедрасынын улук окутуучусу, ЖАМУнун кесиптик кошундар кеңешинин тең төрайымы кызматтарында иштеп келет

6. Бакирова Гүлжан Көккөзовна – мектептер бөлүмүн артыкчылык диплому менен бүткөн (1976-1980-ж.ж.). Филология илимдеринин кандидаты, доцент. Филология факультетинин “Кыргыз тили” кафедрасынын башчысы;
7. Мирзахидова Мияссархон Иноятовна– мектептер бөлүмүнүн өзбек тайпасын артыкчылык диплому менен бүткөн (1976-1980ж.ж.). п.и.к., филол.и.д., профессор. Филология факультетинин “Орус филологиясы” кафедрасынын профессору;
8. Калмуратова Гүлзат – мектептер бөлүмүн артыкчылык диплому менен аяктаган (1977-1981-ж.ж.). Филология факультетинин “Орус филологиясы” кафедрасынын улук окутуучусу;
9. Акматова Идаят – мектептер бөлүмүнүн орус тайпасын артыкчылык диплому менен бүтүргөн (1977-1981). “Педагогика жана психология” кафедрасынын улук окутуучусу;
10. Турдубаева Алия – мектепке чейинки бөлүмүн аяктаган (1978-1981-ж.ж.). ЖАМУнун алдындагы үзгүлтүксүз билим берүү институтунун методисти;
11. Юсупова Токтокан Куттубековна – мектепке чейинки бөлүмүн сырттан окуп бүтүргөн (1980-1984). ЖАМУнун китепкана бөлүмүндө иштейт.
12. Саркаров Шарабидин Мамытович– дене тарбия бөлүмүн бүтүргөн (1980-1984-ж.ж.). Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин “Дене тарбия жана спорт” кафедрасынын доценти;
13. Момбаев Садык Маматович– дене тарбия бөлүмүн артыкчылык диплому менен бүтүргөн (1981-1983-ж.ж.). Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин “Дене тарбия жана спорт” кафедрасынын доценти;
14. Жолдошова Мавлюда – эмгек жана чийүү бөлүмүн аяктаган. (1982-1984-ж.ж.) ЖАКта моделер-конструктор адистигинде инженер-технолог;
15. Дооронов Өзгөн Сапарович – дене тарбия бөлүмүн артыкчылык диплому менен аяктаган (1983-1985-ж.ж.), тарых илимдеринин кандидаты, доцент. Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин “Дене тарбия жана спорт” кафедрасынын башчысы;
16. Токоева Гүлдана Самидиновна – мектептер бөлүмүн артыкчылык диплому менен аяктаган (1984-1988-ж.ж.). Философия илимдеринин доктору, профессор, ЖАМУнун Сапат бөлүмүнүн башчысы;
17. Жолдошова Токтокан Белековна– мектепке чейинки бөлүмүн бүтүргөн (1985-1987-ж.ж.). Табигый техникалык факультетинин “География” кафедрасынын окутуучусу;
18. Алдосова Бактыгүл - эмгек жана чийүү бөлүмүн аяктаган (1986-1990). Учурда ЖАМУнун алдындагы ЖАКта моделер-конструктор адистигин секция башчысы;
19. Көчөрова Гүлүмкан Осмоновна – мектептер бөлүмүн бүтүргөн (1986-1988-ж.ж.). Филология илимдеринин кандидаты. Филология факультетинин “Кыргыз тили” кафедрасынын доценти;
20. Авазов Эрнис Абдуманатович - мектептер бөлүмүн артыкчылык диплому менен аяктаган (1987-1991). Тарых илимдеринин кандидаты, доцент. Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин Тарых кафедрасынын башчысы;
21. Ураимов Кубанычбек Мамазакирович - мектептер бөлүмүн артыкчылык диплому менен аяктаган (1988-1992-ж.ж.). Педагогика илимдеринин кандидаты. Педагогика жана маалымат технологиялар факультетинин “Башталгыч билим берүүнүн теориясы жана методикасы” кафедрасынын доценти;
22. Тобокелова Саламат Амановна - мектептер бөлүмүнүн орус тайпасын артыкчылык диплому менен бүтүргөн (1988-1992). Учурда ЖАМУнун алдындагы ЖАКта бөлүм башчы кызматында эмгектенип жатат;

23. Кыргызбаева Айсулуу - мектепке чейинки бөлүмүн аяктаган (1988-1992). ЖАМУнун алдындагы ЖАКта кыргыз тили жана адабияты мугалими;
24. Кушбакова Рахат Шүкүровна - мектептер бөлүмүн бүтүргөн (1990-1994-ж.ж.). ЖАКта педагогика бөлүмүндө психология адистиги боюнча мугалими болуп эмгектенет.
25. Шакирова Мавлюда Рысбаевна - мектептер бөлүмүнүн бүтүрүүчүсү (1991-1995-ж.ж.). Филология илимдеринин кандидаты, доцент. Конфуций институтунун директору;

Биз жогоруда сөз кылгандай бул инсандар бир кездеги легендарлуу педагогикалык окуу жайынын бүтүрүүчүлөрү башкача айтканда коом үчүн даярдалган сапаттуу кадрлары экендиги талашсыз. Алар педагогикалык окуу жайын аяктагандан тартып жогорку окуу жайга чейинки мезгил аралыгында бир топ эмгек сиңиришти деп айтууга негиз бар. Анткени алар бүгүн да ЖАМУнун экономикалык-техникалык базасын чыңдоодо, студенттерге сапаттуу билим-тарбия берүүдө, ар түрдүү багыттар боюнча илимий ийгиликтерин жаратууда бүт күч-аракетин жумшап, зор салымдарын кошуп жатышкан учуру. Бир кездеги Жалал-Абад педагогикалык окуу жайынан Жалал-Абад мамлекеттик университетине чейинки жолдо өсүү, өзгөрүү, жаңылануу, бийиктөө бар экендигин белгилеп кетүүбүз абзел. Жолуң байсалдуу болсун, жалындуу Жалал-Абад мамлекеттик университетим! Кылымдарды карытып өнүгүп, өсө бер демекчимин. Маарекең кут болсун!